

Seurauspedagogiikka työvälineenä kasvatus- ja opetustyössä

-

Kouvolan Ammattiopisto

15.10.2010

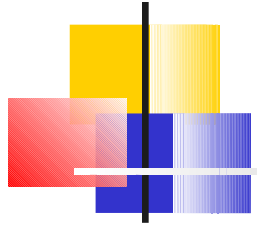
VTT Sonja Kurtén-
Vartio

Johdanto

- Tämän luennon tarkoituksena on jakaa niitä kokemuksia mitä Tanskassa on saatu eksistentiaalistisen filosofian käytännön sovellutuksesta auttamis- ja kasvatustyössä
- Selvittää mitä ymmärretään seurauspedagogiikalla ja kuinka sitä voidaan käyttää

- Kertoa niistä vaikuttavista tekijöistä seurauspedagogiikan soveltamisessa jotka ovat olennaisia sen vaikuttavuuteen
- Antaa käytännön esimerkkejä työskentelytavoista
- Kertoa kohderyhmän ja henkilökunnan kokemuksista

Keskustelun aiheet

- Miksi seurauspedagogiikkaa?
- Mitä se on ja mitä se ei ole?
- Koulut ja kohderyhmät
- Mitä vaaditaan seurauspedagogiikkaa sovellettaessa?
- Miten sitä käytetään?
- Miksi se toimii?
- Mitä oppilaat ja opettajat sanovat siitä?

Mitä on seurauspedagogiikka?

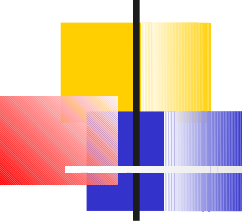
- Eksistentialistiseen filosofiaan perustuva kasvatus ja opetusmenetelmä -työskentelytapa
- Käytännön sovellutus perustuu Søren Kierkegaardin ja Jean Paul Sartren ajatuksiin siitä mitä on olla ihminen
- Humanistinen ihmiskäsitys on tärkeä perusta

Miksi seurauspedagogiikkaa?

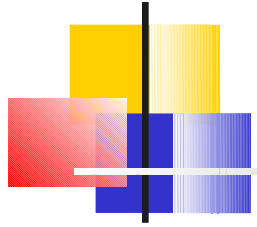
- Vuonna 1974 Jens Bay halusi kokeilla voidaanko ongelmallisten nuorten kanssa työskenneltäessä saavuutta parempia tuloksia kasvatuksellisin keinoin, kuin rangaistusten, hoitojen tai sosiaalityön menetelmin?

Kasvatuksen ja oikeiden mallien oppimisen puute luo ongelmia

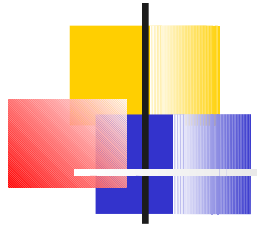
- Vastuuta lasten ja nuorten kasvatuksesta on siirretty vanhemmilta päiväkodeille, kouluille ja ammattiauttajille
- Jokainen toimija luulee että joku toinen hoitaa ja lopputuloksena on ongelmallinen normittomuus ja juurettomuus

- Sukupolvien yhteys ja viisauden välitys on katkennut
- Moraalisista arvoista vallitsee suuri epätietoisuus
- Vanhemmat kokevat että tilanne ei ole hallinnassa, vanhemmuus on hukassa
- Rajoja ei uskalleta asettaa kotona eikä koulussa
- Hyviä esikuvia nuorilla on vähän

Bayn mukaan:

- Nuoret eivät ole pahoja, siksi heitä ei tule rangaista
- He eivät ole sairaita, siksi heitä ei tule hoitaa
- Heiltä puuttuu kasvatus, käytöstavat ja ammattitaito. Nämä puutteet syrjäyttävät heidät yhteiskunnasta ja työelämästä
- Heille tulee antaa käsitys siitä miten käyttäytyään ja toimitaan
- Yksinkertaisen ammatin osaaminen avaa ovia työelämään

Mitä seurauspedagogiikka ei ole

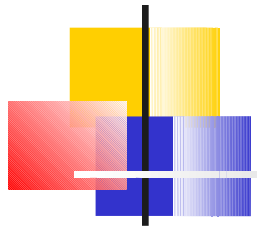
- Se ei ole toimintaa joka perustuu sääntöihin, vaan asenteisiin
- Siinä ei rangasta vaan toimeenpannaan seurauksia jotka henkilö on itse tietoisesti valinnut
- Se ei ole mekaanista tekniikkaa
- Se ei ole rottakoulupedagogiikka
- Se ei ole manipuloivaa

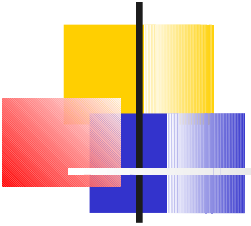
Seurauspedagogiikan peruspilareita

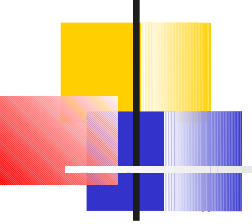
- Jokainen ihminen on vapaa tekemään oman elämänsä valinnat
- Vastuuta valinnoista ei voi paeta
- Jokaisen valintoja on kunnioitettava
- Ei ole olemassa ketään yli-ihmistä joka tietää mikä on parasta jollekin toiselle. Tämän tietää vain ihminen itse

- Jokaisen on itse löydettävä elämänsä oikeat vastaukset, tehtävänsä ja tarkoituksensa. Asiantuntijat, "auttajat" eivät voi niintä antaa, muuten "autettavalta" viedään vapaus ja vastuu sekä vaatimus omaan ajatteluun

- Menneisyys ei ole mielenkiintoinen koska siihen ei enää voi vaikuttaa, vain tähän hetkeen ja tulevaisuuteen
- Kaikki huomio on kiinnitettävä tähän hetkeen ja tulevaisuuteen
- Vastuuta ei saa viedä oppilaalta

-
-
- Kohderyhmälle on tehtävä näkyväksi mitä seuraa erilaisista valinnoista
  - On annettava vapaus tehdä omat valinnat ja ottaa niistä itse vastuu

Ihminen on sitä mitä hän teoillaan näyttää

- Kukaan ei ole menneisyytensä vanki
- Tekoihin perustuen oppilas voi olla tänään jotakin muuta kuin eilen
- Ihminen ei ole sitä mitä hän mielellään olisi, eikä sitä mitä hän sanoo olevansa vaan sitä mitä hän teoillaan osoittaa
- Jonkun on kerrottava miltä ko. henkilön teot näyttävät muiden silmissä ja mitä ne kertovat hänestä

Ihmiskäsitys ja eksistentiaalinen lähtökohta

- Ihminen on vapaa
- Ihminen osaa ajatella
- Ihmisellä on tahto
- Ihminen osaa toimia
- Jokainen voi muuttua
- Indeterministinen ihmiskäsitys –
kohtaloa ei ole määrätty ennakkoon

Eksistentiaalisten kysymysten tarkoituksena on:

- Tietoisuuden luominen valinnan vapaudesta ja olemassa olevista vaihtoehtoista
- Oma-aloitteisuuden lisääminen
- Vastuun tiedostaminen
- Uskottavuuden saavuttaminen
- Yhteistyökyvyn parantaminen
- Vastaanottavaisuus
- Avoimuus

Indeterministinen ihmiskäsitys

- Kenenkään kohtaloa ei olla ennakkoon määrätty
- Ihminen voi omilla valinnoillaan vaikuttaa oman elämänsä suuntaan
- Ei usko sosiaalisen perinnön valtaan
- Jokainen voi kehittyä ja muuttua
- Tänään ei tarvitse olla se mikä oli eilen
- Kukaan ei ole menneisyytensä vanki

Seurauspedagogiset koulut

Tanskassa

- Trænings skolens arbejdsmarkedets uddannelser = TAMU
- Kuusi yksikköä eri puolilla Tanskaa
- Noin 500 oppilasta/ vuosi
- Käytännön ammatillista opetusta joissa filosofialla ja kasvatuksella on leijonanosaa
- Hakeutuminen koulutukseen vapaaehtoista

Miten seurauspedagogiset koulut poikkeavat musista kouluista?

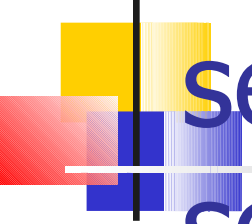
- Koulutusajalta maksetaan minimipalkka
- Vaatimukset täysin samat kuin avoimilla työmarkkinoilla
- Henkilökunta ei moralisoi, tekee vain hyviä kysymyksiä joihin oppilaiden on itse vastattava
- Oppilas voidaan lähettää pois
- Opettajilla suuremmat valtuudet

Kohderyhmät

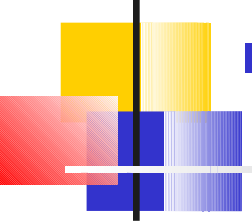
- Henkilöt joilla on lukuisia epäonnistumisia
- Vaatimuksena tahto elämänmuutokseen koulutusten, työsuhteiden, ihmissuhteiden ja sosiaalisten ongelmien ratkaisuyrityksissä
- ”Huonoimmilla” etusija koska he tarvitsevat koulua eniten

Mitä vaaditaan seurauspedagogiikkaa sovellettaessa?

- Sitoutumista ihmiskäsitykseen
- Eksistentiaalisen filosofian tuntemista ja omaksumista
- Kiinnostusta ihmisiin
- Johdonmukaista käyttäytymistä
- Kykyä antaa ja ottaa vastaan kritiikkiä

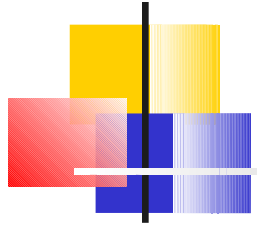

- Kykyä huomioida muutokset ympäröivässä maailmassa

- Uskoa ihmisten haluun ja kykyyn muuttua

- Asennetta joka ei moralisoi eikä tuomitse

- Kunnioittavaa asennetta oppilaiden valintoja kohtaan
- Kykyä itse-arviointiin
- Suuntautumista tulevaisuuteen
- Ratkaisukeskeistä ajattelua
- Kykyä toimia itse niin kuin sanoo toimivansa

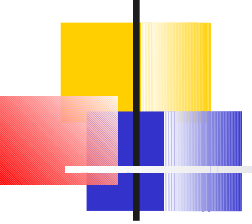
Kuinka työskentely tapahtuu käytännössä?

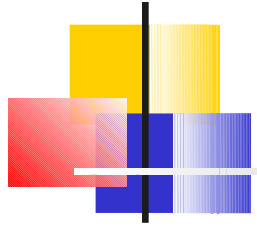
- Oikean työn puitteet tarjoavat areenan pedagogiselle työlle
- Henkilökunta esittää koko ajan kysymyksiä jotka pakottavat tilanteen arviointiin, kannanottoon ja valintoihin
- Henkilökunta tekee näkyviksi mitä eri valinnoista seuraa

-
- Kaikista valinnoista seuraa aina jotain. Hyvää tai huonoa
-

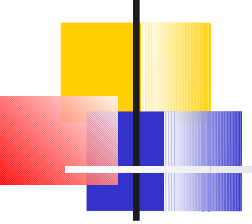
- Hyviä selityksiä ei osteta. Saa selittää, mutta selitykset eivät vaikuta seurauksiin.
- Henkilökunta kysyy: Onko niin että et osaa, et halua tai et ole aikonutkaan tehdä tietyllä tavalla?

-
- Henkilökunta toimii peilinä josta oppilas voi nähdä millaisena muut hänet kokevat
-

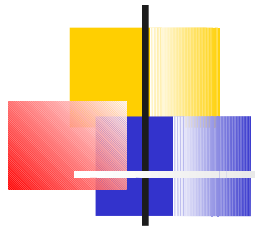
- Kouluissa henkilökunnalla on käytettävissä laaja valikoima työkaluja jotka selkeyttävät oppilaalle tilannetta
- Oppilas saa palkkaa

- Oppilaalle voidaan maksaa bonusta
- Hänet voidaan lähettää pois koulusta määräajaksi
- Hänet voidaan erottaa kokonaan, mutta takasin voitulla

-
- Hänelle voidaan antaa lisää vastuuta ja sitä voidaan ottaa pois
-

- "Kehityskeskustelujen" kautta oppilas voi nähdä mitä hän jo osaa ja missä suhteessa on vielä parannettavaa

- Konfrontaattiot ovat jokapäiväisiä ja välttämättömiä
- Valintojen seuraukset on aina pantava täytäntöön
- Positiivisia asioita ei koskaan unohdeta
- Dialogin on oltava elävä ja jatkuva

Miksi se toimii? Kokemuksia

Tanskasta

- Henkilökunnan ja oppilaan molemminpuolinen kunnioitus on käsinekosketeltava
- Oppilaalta vaaditaan halu elämän muutokseen
- Henkilökunta ei pääätä ***koskaan*** oppilaiden puolesta

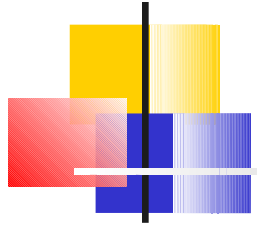
-
- Oppilailta vaaditaan enemmän kuin mihin he ovat tottuneet
-

- Vaatimusten esittäminen on hyvä asia. Se osoittaa että on olemassa positiivisia odotuksia
- Vastuun antaminen ja saaminen

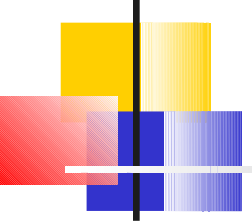

-
- Oppilaan tahto on keskeinen – ei henkilökunnan
-

- Oppilaat tuntevat itsensä nähdyksi, uskotuiksi ja tarvituiksi
- Oikeiden työtehtävien kautta voi näyttää mihin pystyy

-
- Koulussa ollaan kiinnostuneita oppilaiden tulevaisuudesta – ei menneisyydestä
  - Henkilökuntaa yhdistää ihmiskäsitys ja sitoutuminen eksistentiaaliseen pedagogiikkaan = seurauspedagogiikkaan

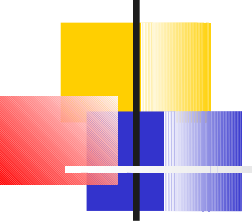
-
-
- Oppilaita rohkaistaan ja heitä muistutetaan että koulutus avaa ovia työelämään ja palkkatuloon
  - Konfrontaattiot koulutuksen aikana edesauttavat oppilaan sosiaalista kehittymistä

Vapaus ja vastuu auttamis- ja kasvatustyössä

- Onnistuminen edellyttää että henkilökunta uskaltaa ottaa riskin siitä että oppilas epäonnistuu
- Vapaus ja vastuu kasvattaa oppilasta
- Oppilaat vaistoavat välittömästi kunnioitetaanko heitä. Jos kunnioitusta ei tunneta, muukaan ei onnistu

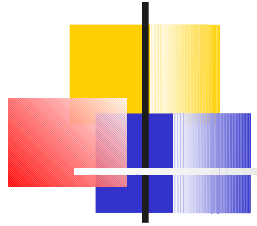
-
- Viimekädessä jokainen ihminen päättää asioistaan itse
  - Oppilaan on saatava reagoimaan ja ottamaan kantaa haluaako hän tätä vai jotakin muuta
  - Henkilökunnan/asiantuntijoiden tehtävänä on ainoastaan tukeminen ja vaihtoehtojen esitteleminen – ei oppilaan puolesta päättäminen
-

Kokemuksia Irakista

- Seurauspedagogiikka toimii ja sitä voidaan käyttää riippumatta minkälaisesta yhteiskunnasta on kyse
- Kurdistanissa Seurauspedagogiikkaa alettiin soveltamaan tänä syksynä (2010)
- Hankalimmat vangit hyötyivät eniten
- Kurinpitotapaukset ja pakkokeinot vähenivät, jopa katosivat

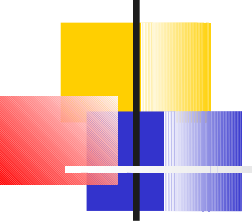
- Seurauspedagogiikalle on ollut käyttöä kaikissa Pohjoismaissa; kouluissa, työvoimahallinnossa, vankeinhoidossa, sosiaalitoimessa niin miksi ei Suomessa
- Edellytyksenä on kuitenkin ennakkoluulottomuus ja tahdon olemassa olo kohderyhmän tukemisessa.
- Kohderyhmälle on myös tehtävä tilaa yhteiskunnassa ja työelämässä

Olisiko seurauspedagogiikalle käyttöä Suomessa?

- Arvotyhjiö nuorten ja vanhempienkin keskuudessa on suuri
- Kasvatus on jäänyt liian vähälle huomiolle
- Useimmilta auttamis- ja kasvatusorganisaatioilta puuttuu yhteinen sävel eli filosofia

-
- Auttamis- ja kasvatusyhteisöiltä puuttuu työkalut ja valtuutukset työnsä tekemiseen
  - Uudet kohderyhmät vaativat uudenlaisia työskentelymenetelmiä. Esim. "Curlingnuoret"
  - Seurauspedagogisista kouluista on opittava että organisaation on oltava kokoajan kehittyvä

Opettajien kokemuksia

- Tärkeää että on yhteinen pedagogiikka johon nojautua
- Työ on vaativaa koska koska yksikään tilaisuus ei saa mennä ohi
- Työ on palkitsevaa koska tulokset näkyvät nopeasti
- Vastuuttomista ja huonosti käyttäytyvät muuttavat käyttäytymistään

-
- Opettajat auttavat ja tukevat toisiaan-yhteiset kokoukset tärkeitä
-

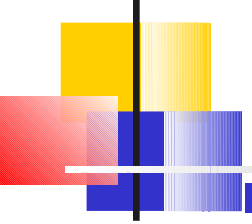
- Voi nojautua seurauspedagogiikkaan, eikä tarvitse tuoda itseään esiin auktoriteettinä
- Pedagogiikka toimii. Jos vähän pedagogiikkaa, niin vähän tuloksia, jos paljon pedagogiikkaa niin paljon tuloksia

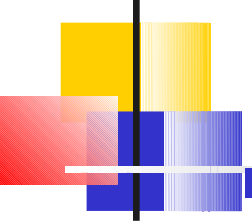
Oppilaiden mietteitä

- Täällä tunnen että minua kunnioitetaan
- Minulle puhutaa kauniisit
- Minua ei pidetä huonona ihmisenä
- Minua arvostetaan
- Minua tarvitaan
- Saan päättää itse, minulla on vapaus
- Minua ei komennella

-
- Olen ensimmäisen kerran saanut vastuuta ja se tuntuu hyvältä
-

- Täällä uskotaan että minusta on johonkin, että tulen pärjäämään ja menestymään
- Minusta uskotaan hyvää
- Saan teoillani näyttää ensimmäisen kerran mihin todella pystyn
- Mielenpitoillani on merkitystä ja minut otetaan vakavasti

- Olen muuttunut, muutkin huomaavat sen

- Olen vastuullinen

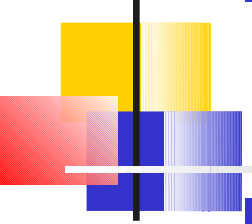
- Ajattelen ensin – teen vasta sitten

- Minulla on oikeus tehdä väärin, mutta minun on itse vastattava siitä

- Hyvät selitykset eivät koskaan kelpaa, niillä ei pääse pakoon vastuuta

- Minulla on oman elämäni ohjaket

- Teoillani on merkitys sille mitä minulle tapahtuu

-
- Seurauspedagogiikasta on ollut hyötyä "normittomille" nuorille,
  - päihdeongelmaisille,
  - ammattitaidottomille jotka ovat pudonneet kaikista koulutusjärjestelmistä,
  - ujoille "kunnollisille" sekä
  - vanhempien pilalle passatuille nuorille
  - rikoskierteen alussa oleville

Taloudelliset ja inhimilliset hyödyt suurista

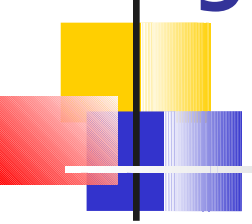

- Jos syrjäytyneet tai syrjäytymisvaarassa olet saadaan palautettua työelämään 1-1½ panostuksella ovat hyödyt sekä yhteiskunta että yksilötasolla nähtävissä vielä 50 vuoden kuluttua.
- Uusien haasteiden edessä on kehitettävä toimivia työskentelymalleja

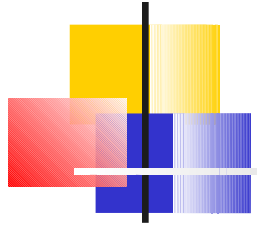
Jos mitään ei tehdä....

-
- Työelämän ulkopuolelle jäämineen on sekä inhimillisesti että kansantaloudellisesti aikapommi.
  - Jos nuori jo varhain totutetaan työvoimahallinnon, sosiaalitoimen, oikeuslaitoksen, mielenterveyspalveluiden, päihdehuollon asiakkaaksi jää heidän arvokas panoksensa ja osaamisensa käyttämättä.

Ammatilliset oppilaitokset avainasemassa

- Tarvitsevat uusia keinoja joiden avulla nuoret voidaan sitouttaa koulutukseen ja työelämään
- Tarvitsevat menetelmiä joiden avulla kasvatus voidaan liittää tiedon jakamiseen
- Nuorten on oppittava vastuullisuutta, mutta itse oivaltaen sen tarve

Suomalainen yhteiskunta ja työelämä tarvitsee jokaisen nuoren.

Tiedot ja taidot eivät yksin riittä,
käyttäytyminen ratkaisee
menestyksen

KESKUSTELUA
